KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2022/2114,

13. juuli 2022,

millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2020/1503 regulatiivsete tehniliste standarditega, mis käsitlevad ühisrahastusprojektide potentsiaalsete mittekogenud investorite teadmiste kontrolli ja kahju kandmise võime simulatsiooni

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. oktoobri 2020. aasta määrust (EL) 2020/1503, mis käsitleb ettevõtjatele Euroopa ühisrahastusteenuse osutajaid ning millega muudetakse määrust (EL) 2017/1129 ja direktiivi (EL) 2019/1937, ([1]) eriti selle artikli 21 lõike 8 neljandat lõiku,

ning arvestades järgmist:

(1) Tagamaks, et potentsiaalsete mittekogenud investorite teadmiste kontrollimine ühisrahastusteenuste osutajate poolt vastavalt määruse (EL) 2020/1503 artiklile 21 toimub ühtlustatud viisil, on vaja kehtestada ühtsed eeskirjad selle hindamiseks, kas ja millised pakutavad ühisrahastusteenused on potentsiaalsetele mittekogenud investoritele sobivad.

(2) Tagamaks, et ühisrahastusteenuse osutajad teevad kindlaks, et potentsiaalsed mittekogenud investorid mõistavad ühisrahastusinvesteeringutega seotud riske, peaksid ühisrahastusteenuse osutajad võtma mõistlikke meetmeid tagamaks, et potentsiaalsetelt mittekogenud investoritelt kogutud teave on usaldusväärne ning kajastab õigesti nende teadmisi, oskusi, kogemusi ja finantsseisundit, investeerimiseesmärke ja põhilisi arusaamu investeerimisega kaasnevatest riskidest.

(3) Investoreid tuleks selgelt ja ühetaoliselt teavitada riskidest, mis neil tekivad, kui nad otsustavad ühisrahastusteenustesse investeerida. Seetõttu peaksid ühisrahastusteenuse osutajad andma ühtlustatud riskihoiatuse neile potentsiaalsetele mittekogenud investoritele, kes ei läbi teadmiste kontrolli, järgides konkreetseid nõudeid selle kohta, kuidas hoiatus tuleks sellistele investoritele esitada.

(4) Selleks et edendada investorite kaitset ja tagada, et potentsiaalsed mittekogenud investorid viivad asjakohaselt läbi kahju kandmise võime simulatsiooni, peaksid ühisrahastusteenuse osutajad tegema oma veebisaidil kättesaadavaks veebipõhise arvutusvahendi, mille eesmärk on aidata potentsiaalsetel mittekogenud investoritel simuleerida oma kahju kandmise võimet. Kuna potentsiaalsete mittekogenud investorite poolt veebipõhises arvutusvahendis esitatav teave on tundlik teave, tuleks see vahend luua nii, et ühisrahastusteenuse osutajal ei ole võimalik pääseda ligi potentsiaalsete mittekogenud investorite sisestatud teabele ega seda salvestada.

(5) Tagamaks, et potentsiaalsete mittekogenud investorite poolt veebipõhises arvutusvahendis esitatud teavet ei saa ilma nende selgesõnalise nõusolekuta koguda, tuleks see vahend luua nii, et ühisrahastusteenuse osutajal ei ole võimalik potentsiaalse mittekogenud investori tehtud simulatsiooni tulemust muuta ega mõjutada. Selleks et kaitsta potentsiaalseid mittekogenud investoreid ja eelkõige võimaldada neil kontrollida, kas nende sisestatud teave on õige ja täpne, tuleks ette näha, et kahju kandmise võime simulatsiooni tulemusi ei kogu vahetult ühisrahastusteenuse osutajad, vaid potentsiaalsed mittekogenud investorid peaksid neid jagama vabatahtlikult, kui nad on veendunud, et simulatsiooni tulemus kajastab kahju kandmise võimet asjakohaselt.

([1]) ELT L 347, 20.10.2020, lk 1.

(6) Selleks et tagada kahju kandmise võime simulatsioonide tegemisel paindlikkus, peaks ühisrahastusteenuse osutajatel olema võimalik pakkuda potentsiaalsetele mittekogenud investoritele võimalust simuleerida kahju kandmise võimet muu meetodi abil, st ilma veebipõhise arvutusvahendi abita, tingimusel et sellist võimalust pakutakse lisaks ühisrahastusteenuse osutaja veebisaidil kättesaadavaks tehtud veebipõhisele arvutusvahendile.

(7) Selleks et tagada potentsiaalsete mittekogenud investorite kahju kandmise võime simuleerimisel ühtlustatud lähenemisviis, tuleks sätestada eeskirjad selle kohta, kuidas tuleb arvutada potentsiaalsete mittekogenud investorite netovara, võttes aluseks nende aastatulu, likviidsete varade kogusumma ja aastased rahalised kohustused.

(8) Võttes arvesse erinevate lähenemisviiside kasutamisest tulenevaid riske ja võimalikke negatiivseid tagajärgi potentsiaalsete mittekogenud investorite kahju kandmise võime simulatsioonide mõttekusele, on asjakohane piisavalt üksikasjalikult sätestada, kuidas tuleks netovara arvutamiseks kasutatavad komponendid välja arvutada, ning määrata kindlaks eri komponentide hindamise ühtne kuupäev.

(9) Käesolev määrus põhineb regulatiivsete tehniliste standardite eelnõul, mille esitas komisjonile Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ja mis töötati välja tihedas koostöös Euroopa Pangandusjärelevalvega.

(10) Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve on korraldanud käesoleva määruse aluseks oleva regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu kohta avalikud konsultatsioonid, analüüsinud võimalikku kaasnevat kulu ja kasu ning küsinud nõu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1095/2010 ([2]) artikli 37 kohaselt loodud väärtpaberituru sidusrühmade kogult.

(11) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725 ([3]) artikli 42 lõikele 1 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse 1. juunil 2022,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Ühisrahastusteenuste sobivuse hindamine

1. Hinnates kooskõlas määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõikega 1, kas ja millised pakutavad ühisrahastusteenused on potentsiaalsetele mittekogenud investoritele sobivad, võtavad ühisrahastusteenuse osutajad arvesse järgmist:

a) kas potentsiaalsel mittekogenud investoril on vajalikud kogemused ja teadmised, et mõista üldisi investeerimisriske;

b) kas potentsiaalsel mittekogenud investoril on vajalikud kogemused ja teadmised, et mõista ühisrahastusplatvormi kaudu pakutavat liiki investeeringutega kaasnevaid riske.

2. Lõike 1 punkti b kohaldamisel hindab ühisrahastusteenuse osutaja potentsiaalse mittekogenud investori arusaamist ühisrahastusteenuse laadist ja sellega kaasnevatest riskidest.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 84).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

Artikkel 2

Määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõike 2 kohaselt küsitav teave

1. Teave, mida ühisrahastusteenuse osutajad peavad potentsiaalsetelt mittekogenud investoritelt küsima nende kogemuste ja põhiliste arusaamade kohta seoses investeerimisriskidega, hõlmab järgmisi elemente niivõrd, kuivõrd need on pakutava ühisrahastusteenuse laadi, ulatuse ja keerukuse ning kavandatava investeeringu liigi seisukohast asjakohased:

a) investeerimisteenuste ja finantsinvesteeringute liigid, millega potentsiaalne mittekogenud investor on tuttav;

b) potentsiaalse mittekogenud investori poolt vabalt võõrandatavate väärtpaberite, ühisrahastuse eesmärgil aktsepteeritud instrumentide või laenudega tehtud varasemate tehingute laad, maht ja sagedus, sealhulgas varajases arenguetapis või laienemisetapis ettevõtetes, ning ajavahemik, mille jooksul need tehingud tehti;

c) potentsiaalse mittekogenud investori haridustase ja elukutse või asjakohane endine elukutse, sealhulgas võimalikud ühisrahastusinvesteeringutega seoses omandatud erialased kogemused või oskused.

2. Teave, mida ühisrahastusteenuse osutajad peavad potentsiaalsetelt mittekogenud investoritelt küsima nende investeerimiseesmärkide kohta, hõlmab järgmisi elemente, kui need on pakutava ühisrahastusteenuse liigi seisukohast asjakohased:

a) teave potentsiaalse mittekogenud investori investeeringute eeldatava hoidmisaja kohta;

b) potentsiaalse mittekogenud investori riskiprofiil ja tema eelistused seoses investeeringute kestlikkusega;

c) potentsiaalse mittekogenud investori investeerimiseesmärgid.

3. Potentsiaalsete mittekogenud investorite finantsseisundi hindamisel võtavad ühisrahastusteenuse osutajad arvesse määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõikes 5 osutatud simulatsiooni tulemusi.

Artikkel 3

Määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõike 2 kohaselt küsitud teabe usaldusväärsus

1. Ühisrahastusteenuse osutajad rakendavad mõistlikke meetmeid tagamaks, et potentsiaalsetelt mittekogenud investoritelt määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõike 2 kohaselt kogutud teave on usaldusväärne ning kajastab õigesti potentsiaalsete mittekogenud investorite teadmisi, oskusi, kogemusi ja finantsseisundit, investeerimiseesmärke ja põhilisi arusaamu investeerimisega kaasnevatest riskidest.

2. Lõike 1 kohaldamisel rakendavad ühisrahastusteenuse osutajad järgmisi meetmeid:

a) teavitavad potentsiaalseid mittekogenud investoreid tõese ja ajakohase teabe esitamise tähtsusest;

b) tagavad, et teabe kogumiseks kasutatavad vahendid on potentsiaalsete mittekogenud investorite eesmärke silmas pidades sobivad ja need on potentsiaalsete mittekogenud investorite poolt kasutamiseks asjakohaselt kavandatud;

c) tagavad, et kasutatavad küsimused on potentsiaalsetele mittekogenud investoritele tõenäoliselt arusaadavad ja piisavalt täpsed, et võimaldada koguda teavet, mis kajastab potentsiaalsete mittekogenud investorite olukorda õigesti ja asjakohaselt.

Artikkel 4

Määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõike 4 kohane riskihoiatus

1. Määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõikes 4 osutatud riskihoiatuse esitamisel ei julgusta ühisrahastusteenuse osutajad potentsiaalseid mittekogenud investoreid investeeringut tegema.

2. Lõikes 1 osutatud riskihoiatus sisaldab järgmist teksti:

„*Ühisrahastusprojekti investeerimisega kaasneb kogu investeeritud raha kaotamise risk.*“

3. Lõikes 1 osutatud riskihoiatus esitatakse potentsiaalsetele mittekogenud investoritele ühisrahastusteenuse osutaja veebisaidil hõlpsasti loetaval ja nähtaval viisil.

4. Lõikes 1 osutatud riskihoiatust kuvav aken peab olema silmatorkav ja jääma ühisrahastusteenuse osutaja veebisaidil nähtavaks seni, kuni potentsiaalne mittekogenud investor kinnitab, et ta on hoiatust lugenud ja sellest aru saanud.

Artikkel 5

Kahju kandmise võime simuleerimine veebipõhise arvutusvahendi abil

1. Ühisrahastusteenuse osutaja teeb oma veebisaidil kättesaadavaks veebipõhise arvutusvahendi, mis võimaldab potentsiaalsetel mittekogenud investoritel simuleerida oma kahju kandmise võimet.

2. Lõikes 1 osutatud veebipõhise vahendi abil arvutatakse välja potentsiaalsete mittekogenud investorite kahju kandmise võime määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõike 5 punktides a, b ja c loetletud teabe alusel, mille on esitanud mittekogenud investor.

3. Lõikes 1 osutatud veebipõhine vahend peab olema hõlpsasti kasutatav ja see ei või eeldada potentsiaalsetelt mittekogenud investoritelt mis tahes muude toimingute tegemist peale määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõike 5 punktides a, b ja c osutatud teabe esitamise.

4. Lõikes 1 osutatud veebipõhine vahend peab esitama simulatsiooni tulemuse viisil, mis on potentsiaalsetele mittekogenud investoritele selge ja arusaadav.

5. Lõikes 1 osutatud veebipõhine vahend tuleb luua nii, et ühisrahastusteenuse osutajal ei ole võimalik pääseda ligi potentsiaalsete mittekogenud investorite poolt lõike 3 kohaselt sisestatud teabele ega seda salvestada ning et ühisrahastusteenuse osutajal ei ole võimalik muuta ega mõjutada lõikes 4 osutatud simulatsiooni tulemust. Veebipõhine vahend võib siiski sisaldada funktsiooni, mis võimaldab potentsiaalsel mittekogenud investoril edastada simulatsiooni tulemuse ühisrahastusteenuse osutajale.

Artikkel 6

Kahju kandmise võime simuleerimine lisaks veebipõhisele arvutusvahendile

Lisaks artikli 5 lõikes 1 osutatud veebipõhisele vahendile võivad ühisrahastusteenuse osutajad pakkuda potentsiaalsetele mittekogenud investoritele võimalust simuleerida oma kahju kandmise võimet muu meetodi abil, tingimusel et ühisrahastusteenuse osutaja annab potentsiaalsetele mittekogenud investoritele kahju kandmise võime simuleerimiseks kasutatava meetodi kohta asjakohast teavet.

Artikkel 7

Potentsiaalse mittekogenud investori netovara arvutamine

Määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõikes 5 osutatud simulatsiooni tegemiseks arvutatakse potentsiaalse mittekogenud investori netovara välja järgmise valemi abil:

netovara = (aasta netotulu) + (likviidsete varade kogusumma) – (aastased rahalised kohustused)

Artikkel 8

Aasta netotulu

1. Artiklis 7 sätestatud valemis osutatud aasta netotulu arvutamiseks arvatakse mittekogenud investori aasta kogutulust maha sellega seotud kulud ja tasud, sotsiaalmaksed ja maksud.

2. Lõike 1 kohaldamisel käsitatakse aasta kogutuluna palgatulu, pangahoiuste või muude võlainstrumentide intresside, dividendimaksete ja kinnisvaratulu summat, kusjuures:

a) „palgatulu“ hõlmab mittekogenud investori saadud palka, töötushüvitisi ja pensionimakseid, kuid ei sisalda erakorralisi makseid;

b) „pangahoiuste või muude võlainstrumentide intressid“ hõlmavad pangahoiustelt või muudelt võlainstrumentidelt mittekogenud investorile eelmisel kalendriaastal tehtud makseid, kuid ei sisalda erakorralisi makseid;

c) „dividendimaksed“ hõlmavad makseid, mida potentsiaalne mittekogenud investor on saanud investeerimisfondi osakute või muude omakapitaliinstrumentide omamise tõttu, välja arvatud kapitalikasum, mis on saadud sellise osaluse täielikul või osalisel müümisel;

d) „kinnisvaratulu“ hõlmab kõiki makseid, mis on saadud seoses kinnisvara rentimisega, välja arvatud kapitalikasum, mis on saadud sellise kinnisvara või selle osa müümisel.

Artikkel 9

Likviidsete varade kogusumma

1. Artiklis 7 sätestatud valemis osutatud likviidsete varade kogusumma arvutamiseks liidetakse kokku mittekogenud investori säästu- ja arvelduskontodel hoitav raha ning selliste varade väärtus, mida saab hõlpsalt ja kiiresti rahaks konverteerida, sealhulgas:

a) säästutooted, mida saab konverteerida rahaks kuni 30 kalendripäeva jooksul;

b) finantsinstrumendid, millega kaubeldakse reguleeritud turul Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL ([4]) artikli 4 lõike 1 punkti 21 tähenduses;

c) selliste investeerimisfondide osakud, mis pakuvad tagastamisõigust vähemalt kord nädalas.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349).

2. Likviidseteks varadeks ei loeta järgmisi varasid:

a) kinnisvara;

b) tööandjapensioniskeemidesse makstavad summad;

c) äriühingute aktsiad, mis ei ole vabalt tagasimüüdavad ega võõrandatavad, sealhulgas varasemad ühisrahastusinvesteeringud.

Artikkel 10

Aastased rahalised kohustused

Artiklis 7 sätestatud valemis osutatud aastased rahalised kohustused hõlmavad kõiki kulusid, millega seoses mittekogenud investor on võtnud asjaomasel kalendriaastal kohustuse, sealhulgas:

a) alimendi- ja lapsetoetusmaksed;

b) üüri- ja hüpoteeklaenumaksed;

c) laenude tagasimaksed;

d) kindlustusmaksed;

e) kommunaalteenuste kulud, sealhulgas elektri-, kütte- ja veekulude katteks tehtud maksed;

f) teenuste abonementide eest tehtud maksed;

g) tulumaks ja omandimaksud.

Artikkel 11

Likviidsete varade kogusumma ja aastaste rahaliste kohustuste hindamise kuupäev

1. Artiklis 9 osutatud likviidsete varade kogusumma ja artiklis 10 osutatud aastased rahalised kohustused määratakse kindlaks simulatsiooni tegemise aastale eelneva kalendriaasta 31. detsembri seisuga.

2. Kui selle kuupäeva seisuga hindamine ei kajastaks õigesti potentsiaalse investori netovara hetkeseisu, tehakse hindamine hilisema kuupäeva seisuga, mis võimaldab täpsemat hindamist.

3. Lõike 2 kohaldamisel võib hilisem kuupäev olla mis tahes kuupäev, mis jääb simulatsiooni tegemise aastale eelneva kalendriaasta 31. detsembri ja simulatsiooni tegemise kuupäeva vahele, ning see kuupäev peab olema likviidsete varade kogusumma ja aastaste rahaliste kohustuste hindamise puhul sama. Kõnealuse kuupäeva kindlaksmääramisel kaaluvad potentsiaalsed mittekogenud investorid, kas valitud kuupäeva seisuga hindamine võimaldab anda tõese hinnangu artiklis 7 sätestatud valemis osutatud aasta netotulule, likviidsete varade kogusummale ja aastastele rahalistele kohustustele.

4. Artiklis 8 osutatud aasta netotulu on simulatsiooni tegemise aastale eelneva kalendriaasta tulu. Kui likviidsete varade kogusummat ja aasta rahalisi kohustusi hinnatakse käesoleva artikli lõike 2 kohaselt hilisema kuupäeva seisuga, loetakse aasta netotuluks tulu, mis on teenitud sellisele hilisemale kuupäevale eelnenud 12 kuu jooksul.

Artikkel 12

Kahju kandmise võime simulatsiooni tulemuse edastamine

Ühisrahastusteenuse osutaja palub potentsiaalsetel mittekogenud investoritel esitada talle määruse (EL) 2020/1503 artikli 21 lõike 5 kohaselt tehtud simulatsiooni tulemused.

Artikkel 13

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 13. juuli 2022

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN